

ЁШЛАР ЎРТАСИДА ЖИНОЯТЧИЛИКНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ

Мазаидов Авазбек Гуломович

Қўқон шаҳар ЎзЛиДеп фахрийлар кенгаши раиси

Фарғона вилояти ЎзЛиДеп сиёсий кенгаши аъзоси

Фарғона Давлат университетининг

Юриспруденция йўналиши 4-курс талабаси

Аннотация: Ушбу мақолада мамлакатимизда ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарлик ва жиноятларни бартараф этиш юзасидан олиб борилган ислоҳотлар, уларнинг самараси ёритилган. Шу билан бирга, ёшлар ўртасида содир этилган ҳуқуқбузарлик ва жиноятлар ҳақида қисқа таққослама маълумот берилиб келажакда ушбу йўналишда муаммоларни бартараф этиш юзасидан таклифлар баён этилган.

Аннотация: В статье рассматриваются реформы, проводимые в нашей стране по искоренению правонарушений и преступности среди молодежи, и их эффективность. При этом дается краткий сравнительный анализ правонарушений и преступлений, совершаемых среди молодежи, а также вносятся предложения по устранению проблем в этой сфере в будущем.

Калит сўзлар: ёшлар, ҳуқуқбузарлик, жиноят, вояга етмаганлар, жиноят олдини олиш, келажак.

Ключевые слова: молодежь, правонарушение, преступление, несовершеннолетние, предупреждение преступности, будущее

Ёшлик инсоннинг порлоқ келажаги учун уруғ қадайдиган баҳор палласидир. Бу неъматдан унумли фойдаланиб, ўзининг салоҳиятини ошириб борган, жамиятда муносиб ўрин эгаллашга киришган инсоннинг эртаси нурафшон. Аммо айримлар “Ёшлик - бебошлик” дея ножўя ҳаракатларга қўл уриб жиноят кўчасига кириб қолганини билмай қоляпти. Бундайлар ўз бошига ўзи кулфат сотиб олади, десак хато бўлмайди. Агар улар ҳам ўз муваффақиятлари билан юрт равнақига ҳисса қўшаётган ёшлардан ибрат олганида, уларнинг ота-оналари фарзандларига бефарқ бўлмаганларида эди бугун ёшлар жиноятчилиги анча камаярди. Адашган ёшлар майда безорилик, ўғрилиққа қўл уриб бебаҳо, бетакрор умрнинг олтинга тенг даврини панжара ортида ўтказмаган бўлардилар.

Халқимизнинг бугунги тараққиёт йўли умуминсоний қадриятларга содиқлик, халқимизнинг маънавий меросини тиклаш ва ривожлантириш, инсоннинг ўз ижодий имкониятларини эркин намоён қилиш ва ниҳоят, ватанпарварликка асосланган бўлиб, бундан кўзланган олий мақсад келажаги буюк давлат барпо этишдир.

Мустақилликнинг илк кунлариданоқ мамлакатимизда ёшлар таълим-тарбияси, уларнинг маънавиятини юксалтириш соҳасидаги ислоҳотларнинг ҳаётимизнинг

бошқа жабҳалари билан ўзаро чамбарчас боғлаган ҳолда, тизимли, босқичма-босқич амалга ошириладиган стратегияси белгилаб олинди.

Мазкур стратегияга мувофиқ мамлакатимизда фуқаролар эркинликлари ва қонун устуворлигини таъминлаш йўлида самарали ишлар амалга оширилиб келинмоқда. Хусусан, ёш авлодни тарбиялаш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Бу эса ўз навбатида барча давлат идоралари катори ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг вояга етмаганлар ўртасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги фаолиятини такомиллаштириб бориш, шу билан бир қаторда вояга етмаганларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтиришга қаратилган ишларни фаол амалга оширишни тақозо этади.

Вояга етмаганлар ҳақида гап борганда, вояга етмаганлар билан боғлиқ одил судловни амалга оширишнинг ҳуқуқий, ташкилий, психологик ва тарбиявий жиҳатлари жуда ҳам муҳим ва долзарб масала эканлигини қайд этиш жоиз. Мазкур соҳада олдимизга қўйилган мақсад ва вазифаларни амалга ошириш борасида вояга етмаганларга оид муносабатларни тартибга солишга қаратилган мукаммал ҳуқуқий базанинг яратилганлиги ва уни амалга ошириш механизмларининг ташкил этилганлиги диққатга сазовордир.

Ёшлар эртамик кўзгуси. Уларнинг келажаги бутун бир миллатнинг ширин ташвишидир. Ҳозирда барча жабҳада ёшлар масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Айниқса ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликлар ва жиноятларнинг олдини олиш учун нафақат ота-она, маҳалла, балки бир қатор ташкилот ва идоралар ҳам маъсул этиб белланган.

Ўзбекистонда вояга етмаганлар ўртасида жиноятчилик беш йил ичида 4,4 баробар ошди. 2023 йилда Ўзбекистонда қарийб 3600 нафар вояга етмаганлар жиноят содир этган. Беш йил ичида бу кўрсаткич 4,4 баравар ошди. Йил давомида товламачилик ҳолати сони 70%, безорилик 60%, қасддан оғир тан жароҳати олиш 40% ошди. Мутасаддилар “Қасални даволагандан кўра, олдини олган мақул”, деган нақлга амал қилган ҳолда жиноят билан курашишда дастлаб ёшларни жиноят қилишга ундайдиган сабаблар, ҳолатларни аниқлаб, уларни бартараф этиш чораларини кўрмоқда. Ёшлар орасидаги жиноятларнинг илдизи ҳам худди шу жиҳатлардан қидирилмоқда.

Маълумки, ёшлар асосан бекорчилиги, эътиборга муҳтожлиги, ҳуқуқий саводхонлигининг пастлиги туфайли жиноят содир этади. Муаммога ечим топиш мақсадида Ёшлар иттифоқи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, давлат ва нодавлат нотижорат ташкилотлари билан ҳамкорликда ёшларнинг сиёсий фаоллиги, ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтиришга қаратилган сай-ҳаракатларни кучайтириб борапти.

Давлат органлари, жамоатчилик вакиллари, маҳалла фаоллари ва бошқа нодавлат тузилмаларининг ушбу йўналишдаги фаолиятини бирлаштириш орқали ишлар таъсирчанлигини ошириш мақсадида Президентимиз Ш.Мирзиёев ташаббуси

билан ҳар ҳафтанинг пайшанба куни – “Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси куни” этиб белгиланди ва бугунги кунда жойларда бу амалиёт ўзининг ижобий самарасини бермоқда.

Мамлакатимизда ёшларга оид давлат сиёсатини бардавомлигини таъминлаш ва ушбу соҳада амалга оширилаётган ислохотларнинг самарадорлигини янада ошириш мақсадида Президентимиз Ш.Мирзиёев 2021 – йилни Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳолининг соғлиғини мустаҳкамлаш, ҳамда 2024 – йилни Ёшлар ва бизнесни қўллаб-қувватлаш йили деб эълон қилиш таклифини бериш бежизга эмас эди. “Умуман олганда, ҳар қандай жамият тараққиётида ҳар қандай жамият тараққиётида ҳал қилувчи ролни ушбу жамиятнинг келажаги боғлиқ бўлган ёш авлоднинг соғлом ва баркамол ривожланиши уйнайди. Шунинг учун ислохотларимизни кенгайтириш ва самарадорлигини янада ошириш масалаларида биз замонавий билим ва кўникмаларга эга бўлган ғайратли, ташаббускор, ҳар томонлама ривожланган ёшларимизни ўзимизга таянч деб биламиз. Мамлакатда янги Уйғониш даврининг пойдеворини шакллантириш учун янги Хоразмий, Беруний, Ибн Сино, Улуғбек, Навоий ва Бобурларни тарбиялаш учун муҳит ва шароит яратиш зарурлигини, бизнинг энг устувор вазифамиз улкан мақсадларни белгилаш ва уларга эришиш учун ваколатли ёшларни яратиш бўлиши керак. Шундагина болаларимиз ҳалқимизнинг азалий орзуларини амалга оширадиган ҳақиқий кучга айланади” деб таъкидлади Президентимиз.

Келажагимиз ёшларнинг қўлида эканлигини унутмаган ҳолда улар томонидан жиноят ёки ҳуқуқбузарлик эмас, эзгу ва бунёдкорлик ташаббуслари чиқишини, шундай ишлар амалга оширилишини таъминлаш учун барчамиз бирдек ҳаракатда бўлмоғимизни замоннинг ўзи талаб қилмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.:“Ўзбекистон”, 2023 й.
2. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси lex.uz
3. Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс lex.uz
4. <https://www.gazeta.uz/ru/2024/02/26/youth-crime/>